

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบล둔สาต อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
ELDERLY QUALITY OF LIFE IN THE DUN – SAT SUB - DISTRICT,
KRANUAN DISTRICT, KHONKAEN PROVINCE

ศิริประภา วงศ์ประพันธ์¹, วรเทพ เวียงแก², เอกชาตรี สุขเสน³, เอนก มุลมา⁴, วาริณี โสภางร⁵
Siriprapha Wongpraphan¹, Woratep Waingkae², Ekachatree Suksen³, Anek Moonma⁴, Warinee
Sopachon⁵

นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน¹
อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน^{2, 3, 4}
5

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบล 둔สาต อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบล 둔สาต อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น โดยใช้ แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบล 둔สาต อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 282 คน นำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) ผลวิจัยพบว่า

1. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบล 둔สาต อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบล 둔สาต อำเภอ กระนวน จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านร่างกาย อยู่ในระดับ มากที่สุด 2) ด้านจิตใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับ มากที่สุด 4) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้สูงอายุ ตำบล 둔สาต อำเภอกระนวน จังหวัด ขอนแก่น ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ควรให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมออกกำลังกายเป็นประจำ 2) ด้านจิตใจ ควรจัดแพทย์ตรวจ เยี่ยมผู้สูงอายุด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ควรมีการจัดประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ ภายในชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้คนในชุมชนมี เวลาทำกิจกรรมร่วมกัน ให้มีการจัดตั้งกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุภายในตำบล 4) ด้าน สิ่งแวดล้อม ควรมีที่ออกกำลังกายและที่พักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชนเพิ่ม มากขึ้น ควรให้ท้องถิ่นดูแลรักษาความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research has the aims to study: 1) the elderly quality of life in Doonsart sub-district, Kranuan district, Khonkaen province, 2) the suggestions to develop the elderly quality of life in Doonsart sub-district, Kranuan district, Khonkaen province. The researcher collected the data from 282 sampling respondents by using the questionnaires, and analyzed the data by percentage, mean, and standard deviation statistics. The result was as follows:

1. The overall elderly quality of life in Doonsart sub - district, Kranuan district, Khonkaen province was at highest mean level 1) the aspect of physical condition 2) the aspect of psychological condition 3) the aspect of communal relation and 4) the aspect of environment.

2. There were 4 suggestions from this study; 1) the elders should exercise every day, 2) the official should provide the psychiatrists for the elders, 3) the official and the community should support the elders to participate community activities, and 4) the official should provide recreational place for the elders.

Keywords: Elderly, Quality of life

บทนำ

ในทศวรรษนี้ การสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลกใน พ.ศ. 2559 โลกของเรามีประชากรทั้งหมดประมาณ 7,433 ล้านคนในจำนวนนี้เป็นประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 929 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.5 ของประชากรทั้งหมด ยุคศตวรรษที่ 21 กำลังก้าวเข้าสู่วิกฤตการณ์ผู้สูงอายุที่เรียกว่า “สังคมผู้สูงอายุ Aging Society” อันหมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปหรือ อายุ 65 ปีขึ้นไปจะเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ Aged Society ถ้าหากมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเท่ากับหรือ มากกว่าร้อยละ 20 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 14 ขึ้นไป และแนวโน้มประชากรโลกจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดูแลผู้สูงอายุกลายเป็นภาระหนักมากขึ้นแก่ครอบครัว ชุมชน และภาครัฐ

สำหรับประชาคมอาเซียนซึ่งมีสมาชิก 10 ประเทศ ประชากรของอาเซียนก็กำลังมีอายุสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ใน พ.ศ. 2559 มีประเทศสมาชิก 3 ประเทศได้กลายเป็นสังคมสูงอายุแล้ว ได้แก่ สิงคโปร์ (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.7) ประเทศไทย (ร้อยละ 16.5) และเวียดนาม (ร้อยละ 10.7) ประเทศที่กำลังจะเข้าสู่สังคมสูงอายุในอีก 2-3 ปีข้างหน้า ได้แก่ มาเลเซีย (ร้อยละ 9.5) พม่า (ร้อยละ 9.2) ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) ในขณะที่ประชากรรวมของประเทศไทยกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่ช้าลงอย่างมากจนเหลือเพียงร้อยละ 0.4 ต่อปีในปัจจุบันประชากรสูงอายุกลับเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่สูงมาก ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นด้วยอัตราประมาณร้อยละ 5 ต่อปี ประชากรสูงอายุยิ่งสูงยิ่งเพิ่มเร็ว ประชากรอายุ 80 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นด้วยอัตราสูงมากกว่าร้อยละ 6 ต่อปี ในอนาคตอันใกล้ จำนวนประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอีกมาก ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ในอีกประมาณ 5 ปีข้างหน้าเมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 จำนวนประชากรสูงอายุที่จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากในอนาคตเห็นได้ชัดเจนจากการที่ประชากรรุ่นที่เกิดเกินกว่าล้านคนต่อปีระหว่างปี 2506-2526(ซึ่งขณะนี้มีอายุ 33- 53 ปี) กำลังจะกลายเป็นผู้สูงอายุในอีกไม่ช้าอีก 20 ปีข้างหน้า คลื่นประชากรลูกใหญ่นี้จะมีอายุ 53-73 ปีเมื่อนั้นสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปในประเทศไทยจะสูงถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ประชากรสูงวัยอย่างรวดเร็วนี้ ประชากรที่มี สัดส่วนผู้สูงอายุสูงขึ้นย่อมหมายถึงภาระของรัฐ ชุมชน และครอบครัว ในการดูแลสุขภาพ ค่าใช้จ่ายในการยังชีพ และการดูแลเกี่ยวกับการอยู่อาศัยที่เหมาะสม ที่จะต้องสูงขึ้นตามไปด้วย รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559 นี้ได้แสดงให้เห็นว่า มีผู้สูงอายุจำนวนมากที่อาจจัดอยู่ในภาวะเปราะบาง หนึ่งในสามของผู้สูงอายุมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนบุตรซึ่งเคยเป็น แหล่งรายได้สำคัญของผู้สูงอายุมีสัดส่วนลดลง ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังคนเดียวหรือ ตามลำพังกับผู้สูงอายุด้วยกันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงประมาณ 4 แสนคน และผู้สูงอายุที่เป็นโรคสมองเสื่อมประมาณ 6 แสนคนในปี 2559 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกมาก ในอีก 20 ปีข้างหน้าผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงจะเพิ่มเป็น 1.3 ล้านคน และ ผู้ป่วยด้วยโรคสมองเสื่อมจะเพิ่มเป็น 1.4 ล้านคน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559, หน้า 3-4)

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุถือว่ามีความสำคัญเนื่องจากผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมมาก่อน เป็นผู้ชี้แนะในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นแบบอย่างสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง ดังนั้นถ้าผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตไม่ดีก็จะส่งผล

กระทบกับทุกภาคส่วนของสังคม เริ่มตั้งแต่ครอบครัวไม่มีความสุข มีเวลาไม่พอในการดูแลเอาใจใส่ ชุมชนมีปัญหาเพราะสมาชิกในชุมชนไม่เข้มแข็งไม่ร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา สังคมเดือดร้อนจากปัญหาของครอบครัวที่ไม่มั่นคง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและรายได้ในครอบครัวย่อมจะมีปัญหาตามมาอย่างแน่นอน ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุพึ่งพาตนเองจึงเป็นสิ่งที่ดีและสมควรอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยลดภาระของบุตรหลาน ที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ถ้าผู้สูงอายุยังทำงานได้จะช่วยเพิ่มรายได้ของครอบครัว ทำให้เศรษฐกิจภายในครอบครัวดำเนินไปได้อย่างไม่ขัดสนจนเกินไป จากการศึกษาของสถาบันประชากรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงปัญหาต่างๆ ของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่าปัญหาของผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้แก่ ปัญหาความยากจนหรือปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาสุขภาพอนามัยทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต และปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยรวมถึงสภาพแวดล้อม ปัญหาของผู้สูงอายุที่ไม่มีคนดูแลและถูกทอดทิ้ง จึงเป็นต้นเหตุหนึ่งที่จะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมาก คุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นสิ่ง สำคัญของการมีชีวิตยืนยาว การมีความสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งต้องประกอบไปด้วยเรื่อง ของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคมเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม (รัชนี้ วชิรภูษัย 2548, หน้า 1)

สำหรับพื้นที่ที่ใช้เป็นกรณีศึกษาคือชุมชนในตำบลดุนสาดซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น เป็นตำบลที่กำหนดว่าจะศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยมีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 8,139คน มีจำนวน 2446 หลังคาเรือน แบ่งการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน (องค์การบริหารส่วนตำบลดุนสาด, แผนพัฒนาสี่ปี, 2561, หน้า 7) ขึ้นตรงกับองค์การบริหารส่วนตำบลดุนสาด ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวน ค้าขาย ในแต่ละหมู่บ้านจะมีประชากรสูงอายุอาศัยอยู่กับบุตรที่เป็น ผู้สูงอายุด้วยกัน หรือหลานที่ยังเล็กและช่วยเหลือตนเองได้น้อย ขณะที่บางคนอาศัยอยู่ตามลำพังไม่มีผู้ดูแลเนื่องจากบุตรหลานไปทำงานต่างถิ่น จึงก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการดูแลเอาใจใส่ในด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของ ผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาจึงสนใจเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของตำบลดุนสาดว่ามีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับใด และปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขต ตำบลดุนสาด เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและใช้เป็นแนวทางการพัฒนานโยบายด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของตำบลดุนสาดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลคูณสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตตำบลคูณสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลคูณสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีผู้สูงอายุทั้งสิ้น จำนวน 960 คนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตตำบลคูณสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปจำนวน 282 คนโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนในการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูล คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบผสมผสานระหว่างแบบตรวจสอบรายการ (CheckList) กับแบบมาตราส่วนประมาณค่า (RatingScale) ซึ่งการสร้างเครื่องมือได้ประยุกต์ใช้หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 5 ข้อตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตตำบลคูณสาดอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น 1) ด้านร่างกาย2) ด้านจิตใจ3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม4) ด้านสิ่งแวดล้อมตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลคูณสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

ได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) ความเหมาะสมทั่วไปรวมทั้งตรวจสอบภาษาที่ใช้ เนื้อหาและปรับปรุงแก้ไข และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทำการทดลอง (Try - Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุดโดยใช้กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหัวนาคำได้ค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ.952 คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ในตำบลดุนสาด 282 คน นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปคณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบได้ตาราง

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 282 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 54.96 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 45.04 มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี จำนวน 243 คน ร้อยละ 86.17 รองลงมา อายุระหว่าง 70 - 79 ปี จำนวน 33 คน ร้อยละ 11.70 อายุระหว่าง 80 - 89 ปีจำนวน 6 คน ร้อยละ 2.13 และ อายุ 90 ปีขึ้นไป จำนวน 0 คน ร้อยละ 0.00 มีสถานภาพ สมรส อยู่ด้วยกัน จำนวน 233 คน ร้อยละ 82.62 หม้าย จำนวน 34 คน ร้อยละ 12.06 สมรส แยกกันอยู่ จำนวน 8 คน ร้อยละ 2.84 หย่าร้าง จำนวน 5 คน ร้อยละ 1.77 โสด จำนวน 2 คน ร้อยละ 0.71 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 277 คน ร้อยละ 98.23 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 คน 0.71 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 1 คน ร้อยละ 0.35 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 1 คน มีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 229 คน ร้อยละ 81.21 อาชีพรับจ้าง จำนวน 28 คน ร้อยละ 9.22 อาชีพค้าขาย จำนวน 18 คน ร้อยละ 6.38 อื่น ๆ จำนวน 8 คน ร้อยละ 2.84 อาชีพข้าราชการบำนาญ จำนวน 1 คน ร้อยละ 0.35 ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 1 คน ร้อยละ 0.35

1.2 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่นผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย(\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านร่างกาย	4.89	0.28	มากที่สุด	1
2. ด้านจิตใจ	4.85	0.25	มากที่สุด	2
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.82	0.32	มากที่สุด	4
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.82	0.25	มากที่สุด	3
รวม	4.85	0.23	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.85) เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านร่างกาย อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X} = 4.89) 2) ด้านจิตใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X} = 4.85) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X} = 4.82) 4) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X} = 4.82)

1.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่นดังนี้ 1) ด้านร่างกายควรให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมออกกำลังกายเป็นประจำ ร้อยละ 0.352) ด้านจิตใจควรจัดแพทย์ตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุด้านจิตใจ ร้อยละ 0.353) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมควรมีการจัดประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ ภายในชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้คนในชุมชนมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน ร้อยละ 0.70 และให้มีการจัดตั้งกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุภายในตำบล ร้อยละ 0.704) ด้านสิ่งแวดล้อมควรมีที่ออกกำลังกายและที่พักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 0.70 และควรให้ท้องถิ่นดูแลรักษาความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน ร้อยละ 0.70

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

1.1 ด้านร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.85 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มผู้สูงอายุ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ กินข้าว แปรงฟัน เป็นต้น ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรงเหมาะกับวัย และมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวัน (ทั้งเรื่องงาน หรือ การดำเนินชีวิตประจำวัน) สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นและยังเคลื่อนไหวร่างกายได้ปกติ จึงทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ นุชลี เฉิดสมบูรณ์

(2558 หน้า 101) ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า ด้านร่างกาย ระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.2 ด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.85 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุยังมีความจำที่ดี มีสมาธิในการทำงานและมีความยินดีกับผู้อื่น มีความรู้ภาคภูมิใจในตนเอง เนื่องจากยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และได้มีโอกาสพักผ่อน และรู้สึกว่าการมีชีวิตมีความหมาย จึงทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ มาลี ปุยเสารง (2555 หน้า 105) ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ด้านจิตใจ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.82 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมในงานประเพณี และงานเทศกาลประจำปีต่าง ๆ ภายในชุมชนและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในชุมชน สามารถซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของผู้สูงอายุ ที่สำคัญมีการพอใจกับการเอา ใจใส่ของครอบครัวอีกด้วย จึงทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวัลย์ (2559, หน้า 80) ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.82 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุมีความรู้สึกว่าการมีชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน ได้รับข่าวสารที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต และมีความพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อาศัยอยู่ ได้มีโอกาสพักผ่อน คลายเครียด กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบกาย และยังสามารถไปใช้บริการ สาธารณสุขได้ตามความจำเป็น ที่สำคัญชุมชนยังสามารถใช้ประโยชน์ และเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนนในชุมชนที่อาศัยได้ดี จึงทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ รุ่งนภา ศรีวิชัยรัตน์ (2558, หน้า 68) ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

มีข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุ ตำบล둔สาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่นดังนี้

- 1) ด้านร่างกายควรให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมออกกำลังกายเป็นประจำ ร้อยละ 0.352) ด้านจิตใจควรจัดแพทย์ตรวจ เยี่ยมผู้สูงอายุด้านจิตใจ ร้อยละ 0.353) ด้านความสัมพันธ์ทาง

สังคมควรมีการจัดประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ ภายในชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้คนในชุมชนมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน ร้อยละ 0.70 และให้มีการจัดตั้งกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุภายในตำบล ร้อยละ 0.704) ด้านสิ่งแวดล้อมควรมีที่ออกกำลังกายและที่พักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุภายในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 0.70 และควรให้ท้องถิ่นดูแลรักษาความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน ร้อยละ 0.70 สำหรับการทวิจ้ยครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยเรื่อง การปรับปรุงคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลขุนสาต อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- งานนโยบายและแผนสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลขุนสาต. “แผนพัฒนาสี่ปี”. องค์การบริหารส่วนตำบลขุนสาต, 2561. (อัดสำเนา).
- นุชลี ฉืดสมบุญ. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว. **สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา. 2558
- ปรางทิพย์ ภักดีศรีไพรวัลย์. การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะนวน จังหวัดลำปาง. **สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ปีการศึกษา. 2559.
- มาลี ปุยเสาชง. การสำรวจคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระพุ่ม จังหวัดพิษณุโลก. **วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต**. สาขาวิชาการพัฒนาคอบครัวและสังคม : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2555.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพรินเทอริ จำกัด, 2559.
- รัชনীวีรภุชชัย. ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน กรณีศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. **วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**.

วิชาเอกการพัฒนา ครอบครัวและสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2548.
รุ่งนภา ศรีวิชัยรัตน์. คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตร์ราชา
จังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
การบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา. 2558.

ภาษาอังกฤษ

Yamane. Taro *Statistic: An Introductory Analysis.* New York:
Harper&row.1967.